BESZÁMOLÓ
a Szociális és Munkaügyi Minisztérium 2009-2010. évi szakmai tevékenységéről

Foglalkoztatáspolitika

A globális pénzügyi és gazdasági válságnak a munkaerő-piaci folyamatokra gyakorolt hatása nemzetközi összehasonlításban nem tekinthető kirívónak Magyarországon. Éves szinten a foglalkoztatási ráta 1,3 százalékponttal csökkent, a munkanélküliség szintje pedig 2,2 százalékponttal nőtt az egy évvel korábbi szinthez viszonyítva. A foglalkoztatottak száma 2009 egészét tekintve mintegy 98 ezer fővel esett vissza, míg a munkanélkülieké ehhez hasonló mértékben, 91,5 ezer fővel emelkedett. Mindeközben **az állami intézkedések eredményeként mintegy 160 ezer munkahely megőrzésére került sor**.

2010 első felében az eddigi negatív trend megváltozásának egyre erősödő jelei érzékelhetők a makrogazdasági és részben a munkanélküliségi adatok alakulásában. 2010 első négy hónapjában a létszámleépítési bejelentések száma az elmúlt két évtizedben az eddigi legalacsonyabb szintet érte el. A nemzetgazdaság munkaerő-kereslete dinamikusan bővült az utóbbi hónapokban. Áprilisban az újonnan bejelentett munkaerőigények száma már több mint 20%-kal meghaladta az egy évvel korábbi értéket. A munkaerőpiac élénkülésének eredményeként a regisztrált álláskeresők száma második hónapja csökken. **2010 áprilisában rekord mértékben, 43 ezer fővel esett vissza a nyilvántartott álláskeresők állománya.** A csökkenésben a közfoglalkoztatás bővülése mellett meghatározó szerepet játszott a versenyszférában történő elhelyezkedések számának növekedése is.

Az elmúlt év foglalkoztatáspolitikai prioritásai

- a világgazdasági válság munkaerőpiacra gyakorolt negatív foglalkoztatási hatásainak enyhítése munkahelymegőrző- és teremtő támogatásokkal
- a hátrányos helyzetű, tartósan munka nélkül lévők támogatott foglakoztatási lehetőségeinek bővítése („Út a munkához” program, Start-programcsalád, megváltozott munkaképességűek támogatott foglalkoztatása, közmunka, stb.)
- a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása célzott intézkedésekkel.

Uniós források a munkanélküliség kezelésére

A válság foglalkoztatási hatásainak kezelésére a Kormány 20 Mrd forinttal növelte a munkanélküliség kezelésére rendelkezésre álló uniós forrásokat. A regionális munkaügyi központok által megvalósított decentralizált programok eddig **összesen közel 50 ezer hátrányos helyzetű (az alacsony iskolai végzettségűek, a pályakezdők, az idősebb munkavállalók és a gyermekgondozás vagy hozzátartozó ápolását követően a munkaerőpiacra visszatérők) munkanélkülinek nyújtottak segítséget képzési lehetőség, tanácsadás, személyes szolgáltatások formájában**. Ezek a programok amellett, hogy a foglalkoztathatóság javítását szolgálják, a képzés idejére nyújtott keresetpótló juttatás révén hozzájárulnak az egyének megélhetésének, szociális biztonságának fenntartásához is.

Munkahelymegőrző programok

A világgazdasági válságra reagálva 20,45 Mrd forint hazai forrást fordítottunk munkahelymegőrző programokra (OFA, ÁFSZ és SZMM központi programok). Ezek foglalkoztatási hatásaként mintegy 160 ezer (közvetlenül 55 ezer, közvetetten 106 ezer) munkahely megőrzése valósult meg.

Munkahelyteremtő programok

A 2009. évi központi munkahelyteremtő programok kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy elsősorban a társadalmi, gazdasági, infrastrukturális és munkaerő-piaci szempontból kedvezőtlen helyzetű térségekben működő vállalkozások kapjanak többlettámogatási lehetőséget.

A munkahelyteremtő beruházások támogatása
A munkahelyteremtő pályázatok támogatására 1,5 milliárd Ft állt rendelkezésre 2009-ben, melyből 127 vállalkozás részesült vissza nem térítendő támogatásban. Ezzel a beruházások befejezését követően 1345 új munkahely létesítéséhez járultunk hozzá. A 127 támogatott pályázóból 37 újonnan induló vállalkozás.

A magas hozzáadott értékű tevékenységek munkahelyteremtő beruházásai
A program olyan vállalkozásokat támogat, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységeket végeznek, és viszonylag kis értékű eszköz-fejlesztéssel jelentős számú új munkahelyet teremtenek, főképpen kvalifikált, felsőfokú végzettségű munkaerő, többségében pályakezdő fiatalok számára. A támogatásra 250 millió Ft állt rendelkezésre. A benyújtott pályázatok alapján 12 vállalkozás összesen 195 millió Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült, mely 250 új munkahely létesítéséhez járult hozzá.

Távmunka alkalmazásának támogatása pályázati program
Az elsősorban nagyobb vállalkozásoknak lehetőséget kínáló programban a bérekhez és járulékaihoz, képzéshez, valamint infrastruktúra-beszerzéshez lehetett támogatást igényelni. A programban 479,5 millió Ft keretösszeg állt rendelkezésre. 2009-es távmunka pályázaton 130 pályázó több mint 453 millió forintnyi, ebből több mint 341 millió forintnyi vissza nem térítendő bértámogatást és több mint 112 millió forintnyi vissza nem térítendő eszköztámogatást nyert el, ennek következtében összesen 701 új távmunkahely jött létre.

Állami munkahelyteremtés a foglalkoztatásból tartósan kiszoruló, alacsony iskolai végzettségűek számára „Út a munkához" program
Az Út a munkához program célja a rendszeres szociális segélyben részesülő, tartós munkanélküliek minél nagyobb hányadának visszavezetése a munkapiacra. Közülük azok számára, akik munkára képesek elsődleges cél a foglalkoztatási (közfoglalkoztatási) lehetőségek biztosítása. Ezzel segély helyett munkajövedelemhez jutnak és biztosítottá válnak. Az alapfokú végzettséggel sem rendelkező fiatalok esetében kötelező képzésben kell részt venni, amire a későbbiekben ráépülhet a munkapiac által igényelt szakmákra felkészítő tanfolyami képzés lehetősége.
A program keretében, 2009-ben, havi átlagban csaknem 60 ezer főt foglalkoztattak. Ezen időszak alatt képzésben mintegy 3500 alacsony iskolai végzettségű, 35 év alatti vett részt.

Az **„Út a munkához" program** 2009. évi eredményeire tekintettel - a segélyezettek 35-40%-át sikerült a közfoglalkoztatásba bevonni – a 2010. évi költségvetés készítésekor a **program folytatása kiemelt célként jelent meg.** A program bővítése a vállalkozási szektor irányba történt, amely jobban elősegíti a szociális támogatásban részesülők nyílt munkaerő-piacon való elhelyezkedését. Például közcélú munkavégzést az önkormányzati feladatellátáson túl, állami vagy/és önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságnál is lehet szervezni.

A foglalkoztatási költségek csökkentése érdekében tett intézkedések:

Járulékkedvezmények (Start-program család)
A fiatalok munkaerő-piaci belépését és munkatapasztalat-szerzését elősegítő, hazai finanszírozású **Start- program** keretében a kártyát az indulástól (2005. október 1-től) 2009. december 31-ig több mint 144 ezren váltották ki, közülük mintegy 42 ezer a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma.

Folyamatosan nő a program segítségével foglalkoztatottak száma, 2009 decemberében mintegy 37,2 ezer fiatalt alkalmaztak a munkáltatók Start-kártyával.
Az uniós forrásból finanszírozott járulékkedvezmények (START+, START Extra) 2007 közepe óta több mint 43 ezer hátrányos helyzetű személy – köztük alacsony iskolai végzettségűek, tartósan munkanélküliek, 50 éven felüliek, kisgyermekes nők – foglalkoztatását támogatták. **2009. július 1-től az általános 5 százalékpontos járulékcsökkentéshez igazodva a START járulékkedvezmények mértéke is változott**: a foglalkoztatónak a korábbi 15% helyett 10%-os, illetőleg a korábbi 25%-os helyett 20%-os mértékű közterhet kell fizetnie. A járulékkedvezmények jelentősége akkor válik még inkább érzékelhetővé, ha a gazdasági fellendülés megindulásával a munkalehetőségek is bővülnek. A célzott kedvezmény lehetővé teszi, hogy a hátrányos helyzetű munkavállalók jobb eséllyel pályázzanak egy adott álláshely betöltésére.

A KKV+ program
A mikro-, kis- és középvállalkozási szektorban, valamint a civil szervezeteknél egy évig teljes járulékmentességet biztosít azoknak a cégeknek, amelyek 3 hónapja regisztrált álláskereső, vagy a foglalkoztatás megkezdése előtti egy évben kereső tevékenységet nem folytató álláskereső, valamint csoportos létszámleépítéssel érintett álláskereső foglalkoztatásával bővítik állományi létszámukat, és egy év továbbfoglalkoztatást vállalnak. A programban 2009-ben 3379 cég összesen 4355 munkavállalóval bővítette a foglalkoztatottak számát.

A rendelkezésre állási támogatásra jogosult személyek foglalkoztatásának elősegítése érdekében 2010 januárjától támogatást kaphat az a munkáltató, amely vállalja a rendelkezésre állási támogatásra jogosult személy teljes munkaidőben és munkaviszony keretében történő foglalkoztatását.
A támogatásként legfeljebb a támogatás megállapításakor hatályos rendelkezésre állási támogatás összegének megfelelő mértékű támogatás nyújtható egy évi időtartamra.

A válság következtében munkahelyüket elvesztő személyek újbóli foglalkoztatásának elősegítése érdekében 2010. január 1-jétől támogatást kaphat az a munkaadó, amely vállalja a válság miatt regisztrált álláskeresővé vált és álláskeresési járadékban részesülő személy teljes munkaidőben történő foglalkoztatását. A támogatás átmeneti jellegű, megállapítására a pénzügyi válság kapcsán van lehetőség 2010. december 31-ig. (EU döntésekkel összhangban).

A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítására tett intézkedések:

A szakképzettséggel rendelkező, **pályakezdő álláskeresők foglalkoztathatóságának javítása érdekében a** munkaügyi központok 2009. közepétől támogatást nyújthatnak pályakezdő fiataloknak elhelyezkedésükhöz nélkülözhetetlen munkatapasztalat szerzéshez. A támogatást azok a munkaadók vehetik igénybe, amelyek vállalják, hogy legalább 1 évig foglalkoztatnak pályakezdő fiatalt a szakképzettségének megfelelő munkakörben. Az intézkedés évente 3-4 ezer szakképzettséggel rendelkező pályakezdő elhelyezkedését segíti elő.

Át- és továbbképzések alanyi jogú támogatásának bevezetése
A munkaerő-piaci képzésben részt vett álláskeresők elhelyezkedésének növelése érdekében az Állami Foglalkoztatási Szolgálat 2009. január 1-jétől alanyi jogon támogatja azokat az át- és továbbképzéseket, amelyek során a munkáltató megállapodást köt a munkaügyi központtal arra, hogy az adott álláskeresővel a képzés befejezését követően munkaviszonyt létesít.

A **megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának elősegítése** érdekében, 2009-ben, három éves keretszerződéssel 62 munkáltatónál 28 ezer fő kapott támogatást. A bértámogatással foglalkoztatott munkavállalók létszáma pedig meghaladta a 20 ezer főt.

Közmunka
A képzéssel támogatott közmunka programok szervezésére **2009-ben** a költségvetés 1 779,9 millió Ft-t biztosított. A társtárcáktól, az MNV Zrt-től, a MÁV –tól, valamint az MPA-tól átvett források eredményeként összesen **4 361,2 millió Ft**-t tudtunk közmunka programok szervezésére támogatásként biztosítani. Ehhez párosult még elsősorban az állami szervezetek (erdőgazdaságok, nemzeti parkok, vízügyi igazgatóságok) területén meghirdetett szakmai közmunka programokhoz 946,7 millió Ft önrész, így 2009-ben összesen a tíz különböző típusú közmunka program szervezésére **7 307,8 millió Ft**-t fordítottunk. A programok 3-9 hónapos foglalkoztatási időtartamban valósultak meg. E forrás terhére **151 278 fő** részére tudtunk munkalehetőséget biztosítani, és ebből **2000 fő** részesült akkreditált intézményben szakképesítést, vagy bizonyítványt adó **képzésben.**
2009-ben teljesen újszerű program indult, az állami és/vagy önkormányzati tulajdonú és fenntartású kórházaknál 9 hónapos időtartamban szervezett közmunka program. A program keretében ápolási gyakornok, vagy ápolási asszisztens képzettséget szerzett közel 300 fő.

Szociálpolitika

Pénzbeli ellátások:

Gyermekgondozási támogatások
A női foglalkoztatás bővítése érdekében **átalakult a gyermekgondozási támogatások rendszere**. A terhességi gyermekágyi segély (TGYÁS) és a gyermekgondozási díj (GYED) megszerzéséhez szükséges 180 nap előzetes biztosítási idő 365 napra emelkedett. A GYED legfeljebb olyan időtartamban vehető igénybe, mint amennyit a szülő biztosításban töltött, de továbbra is legfeljebb a gyermek kétéves koráig járhat. A gyermekgondozási segély (GYES) a gyermek három éves kora helyett második életévének betöltéséig jár. Az új szabályok a 2010. április 30-át követően születő gyermekekre vonatkoznak.

Gáz-és távhőtámogatás
A **szociális alapú gáz- és távhőtámogatást, mely** a konvergencia program szerint 2010-ben már megszűnt volna, a Kormány a fűtési szezon végéig – 2010. április 30-ig – meghosszabbította, mivel mindenképp biztosítani akarta a támogatást a rászoruló családok részére. A költségvetési források lehetővé tették, hogy a gáz árának emelkedésére tekintettel a legalacsonyabb jövedelműek részére a juttatást június 30-ig meghosszabbítsuk. A kompenzációban összesen 1 674 000 család részesül.

Krízisalap
A gazdasági válság hatásainak enyhítését célozta **a krízishelyzetbe került személyek támogatása**, amelyben 2010. május 05-ig 132 ezer fő részesült, 4,6 Mrd Ft összegben. A „krízisalapba" történt befizetések lehetővé tették a program meghosszabbítását (2010. január 30-ig, majd április 30-ig), illetve a jogosultak körének kiterjesztését (az áram- illetve gázszolgáltatásból kikapcsoltak bevonása), valamint 250 millió Ft összegben egy önálló program indítását. E program célja a hajléktalanná vált gyermekes családok lakhatásának támogatása.

Gyermek- és ifjúságvédelem:

Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításával nyílt lehetőség a védelembe vett és elhanyagolt gyermekek esetében arra, hogy a települési önkormányzat jegyzőjének döntése alapján **gyermekek után járó családi pótlék 50%-át természetben adják**, biztosítva ezzel az étkezésüket, ruházattal való ellátásukat. Bevezetésre került az **óvodáztatási támogatás**, mint új pénzbeli ellátás a halmozottan hátrányos helyzetű, óvodás korú gyermekek megsegítésére, melynek következtében ma több gyermek jár rendszeresen óvodába. **Módszertani ajánlás** készült a gyermekjóléti szolgáltatók számára az óvodáztatási támogatás illetve a családi pótlék természetben történő folyósítása esetére.

A „Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032 szóló 47/2007. (V. 31.) OGY határozat végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról (2007-2010.) szóló 1092/2007. (XI. 29.) Korm. határozat [módosította a 1195/2009 (XI. 20) Korm. határozat] módosítása következtében **2012-ben várhatóan már 120 Gyerekház** működik az országban. A Gyerekházak kulcsszerepet töltenek be a hátrányos helyzetű, szolgáltatáshiányos területeken.

Férőhelyszám növelés a napközbeni ellátások területén
Az uniós források igénybevételével a már megkezdett és a most kiírandó pályázatok révén 2013-ig **várhatóan 6600 új bölcsődei férőhely jöhet létre.** A bölcsődei ellátáson kívül ma már **a napközbeni ellátások köre kibővült** és egyre több lehetőséget és választhatóságot kínál a szülők és a települések számára, akár családi napközi, akár az **óvoda-bölcsőde integráció, akár az egységes óvoda-bölcsőde** és a 2010. január elsejétől indítható **családi gyermekfelügyelet** formájában. Mindehhez kapcsolódóan számos módszertani szakmai ajánlás is készült segítve a szolgáltatók munkáját.

Ingyenes étkezés
A Gyermekvédelmi törvény alapján 2010. január 1-jével már a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és általános iskola 1-7. osztályába járó gyermekek, tanulók számára is **ingyenes étkeztetést kell biztosítani.** Ingyenesen mintegy **220 ezer gyermek** étkezik.

Nyári gyermekétkeztetés
A Kormány **a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek**nek – a nyári szünidő időszakában- **napi egyszeri meleg étkeztetése érdekében** külön forrást biztosít 2002 óta. 2009. évben és idén is e célra 2,4 Mrd Ft a rendelkezésre álló forrás, amely mintegy 120 ezer gyermek 54 munkanapon át történő nyári szociális gyermek étkeztetésére elegendő, azaz a múlt évtől kezdődően már lefedi **a nyári vakáció teljes időtartamát.**

Szociális szolgáltatások:

Az intézményen belüli szociális foglalkoztatás szakmai szempontú és finanszírozási rendszerének átalakítása
A szabályozás módosítását követően az ellátott szociális foglalkoztatás keretében akkor foglalkoztatható, ha az ellátott alkalmasságát és a szociális foglalkoztatás szükségességét a szakértői bizottság megállapítja. Ha a szakértői bizottság az ellátott munka-rehabilitáció keretében történő foglalkoztatását javasolja, az ellátott fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás keretében nem foglalkoztatható. Ennek fordítottja azonban lehetséges.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozási rendszerének átalakítása
A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2010-től csatlakozott ahhoz a kapacitásszabályozási rendszerhez, mely a támogató szolgáltatás és közösségi ellátások területén már bevezetésre került:

pályázati szűrővel kívánjuk biztosítani a jelzőkészülékek egyenletes elosztását az ország területén. A pályázati bírálati rendszer alapvető célja, hogy az egyes ellátási területeken (maximum négy egymás melletti kistérség) megvizsgálja a szolgáltatók jelenlétét és a kihelyezett készülékek számát. Ezt arányosítja az adott terület szociálisan rászorult lakosainak számához és dönt a támogatható kapacitásról.
A befogadási rendszer a 191/2008. (VII. 30.) Korm. rend. alapján történik.

A nagy létszámú intézmények átalakítása
A szociális és a fogyatékosságügyi törvény 2010. évi módosításával a Kormány egyértelműen állást foglalt a nagylétszámú bentlakásos intézmények kitagolása mellett. Korábban lehetőség volt ezen intézmények modernizálására, azaz a létszám megőrzése mellett a körülmények javítására. Az új megközelítés lényege: a lakóotthonban kizárólag a lakhatást kell biztosítani, míg az egészségügyi, az oktatási, a foglalkoztatási, de a szociális vagy kulturális szolgáltatásokat attól elkülönülten, a többségi társadalom számára nyitva álló szolgáltatások elérhetővé tételével kell biztosítani. A törvény 2010. december 31. napját határozza meg az új stratégia alapján szükségessé váló cselekvési terv kidolgozására.

Idősügy

2009. szeptember 28-án az országgyűlés 323 igen szavazattal elfogadta az **Idősügyi Nemzeti Stratégiát** [81/2009 (X. 2.) Országgyűlési Határozat]. Az idősek helyzetének elemzése, valamint az állami feladatvállalás újragondolása alapján a Stratégia részletezi az időspolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó fejlesztendő területeket határoz meg. Az intézkedések végrehajtásának módját, sorrendjét, felelőseit a Stratégiához kapcsolódó, a mindenkori Kormány által elfogadandó rövid távú cselekvési tervek határozzák meg.
2010. április 9-én elfogadták az Idősügyi Nemzeti Stratégia megvalósítását célzó **I. Cselekvési tervet (**1087/2101 (IV. 9)**,** a 2010-2012 közötti időszakra), valamint 2010. április 21-én az **Időspolitikai Tárcaközi Bizottság létrehozásáról** 1096/2010 (IV.21.) szóló kormányhatározatot**.**

Kábítószerügyi Koordináció

2009-ben a szociális tárca előkészítésében **új hazai nemzeti drogstratégiát fogadott el az Országgyűlés.** A stratégia korszerű szemléleti keretben 2010-2018. évekre határozza meg a hazai drogpolitikai célkitűzéseket, valamint az intézményi beavatkozások területeit. A Parlament elé történő benyújtást széleskörű szakmai, társadalmi vita előzte meg. Az új drogstratégiával összhangban megújításra került a kábítószer-probléma megelőzését, az ellátórendszer fejlesztését célzó pályázati támogatási rendszer. 2010. első felében megtörtént az új drogstratégiához kapcsolódó első hároméves cselekvési terv előkészítése is.

A kábítószerügyi koordinációs mechanizmusok fejlesztése területén kiemelendő legutóbbi, stratégiai szempontú újítás a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság keretében működő **Kábítószer Listák Szakbizottság** felállítása. Feladata a visszaélés szempontjából veszélyes új szer vagy ismert szer új besorolásával kapcsolatos feladatokról szóló 1196/2009. (XI. 20.) Korm. határozatban kijelölt felelős tárcák döntéseinek szakmai megalapozása. Amennyiben egy új veszélyes szer jelenik meg a hazai piacon (lásd: mephedron), akkor e különböző szakértőkből álló testület összegyűjti, és tudományos megalapozottsággal elemzi az információkat, kockázatelemzést készít és javaslatot fogalmaz meg a szabályozásra vonatkozóan.

Fogyatékosügy

A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény elfogadása

A törvény a magyar jelnyelv elismerésével megteremti annak a szemléletváltásnak az alapjait, aminek eredményeként a hallássérültek közösségéről a jövőben nem (csak) fogyatékos személyekként, hanem egy nyelvi kisebbség tagjaiként gondolkodhatunk. A törvény meghatározza a siketvak személyek speciális kommunikációs rendszerek tanulásához, valamint ezen eszközök alkalmazásával a tolmácsoláshoz való jogát. A siket gyermekek számára kötelező lesz a magyar jelnyelv oktatása a számukra létrehozott iskolákban, míg az integráló iskolákban választhatóvá válik. Kötelező lesz továbbá a kétnyelvű (magyar jelnyelvi és magyar nyelvi) oktatás megszervezése. 2011. január 1-től a közszolgáltatási tevékenység során korlátlan számú, ingyenes jelnyelvi tolmácsolást vehetnek igénybe a jogosultak. A középiskolákban évi 120, a felsőoktatásban szemeszterenként 60, a felnőttképzés keretében a képzési óraszám 20%-ban lehet majd ingyenes tolmácsolt órákhoz jutni. Mindezeken felül további évi 120 óra, szabadon felhasználható tolmácsolás segíti majd a hallássérült és a siketvak személyeket. A közszolgálati és az országos vételkörzetű televízióknál 2010. július 1-től kötelezővé válik a közérdekű közlemények és hírműsorok, valamint 2010-ben naptári naponként legalább 2 óra időtartamban a filmalkotások, a gyermek- és ifjúsági műsorok és a fogyatékos személyek számára készült műsorok feliratozása, illetve jelnyelvi tolmácsolása. Ezt követően 2014-ig évente 2 órával emelkedik a kötelezettség, majd 2015-től teljeskörű feliratozást, illetve jelnyelvi tolmácsolást kell biztosítani.

A segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól szóló 27/2009. (XII. 3.) SzMM rendelet

2009 decemberében jelent meg a segítő kutyák kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól szóló 27/2009. (XII. 3.) SzMM rendelet, ami bár szűk szakmaterületen, de várhatóan tartós megoldást jelenthet az érintetteknek.

A Kormány 1038/2010. (II. 18.) Korm. határozata az új Országos Fogyatékosügyi Program végrehajtásának 2007-2010. évekre vonatkozó középtávú intézkedési tervéről szóló 1062/2007. (VIII. 7.) Korm. határozat módosításáról

A kormányhatározat az autista személyek életkörülményeinek javítását célozza meg. Ennek érdekében a diagnosztika és szűrés, az oktatás, a rehabilitáció, az intézmény-rendszer fejlesztése, valamint a foglalkoztatás területén határoz meg konkrét célokat, felelősöket és határidőket.

Roma integráció

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló törvény módosítása: az esélyegyenlőségi elvű támogatáspolitika kiterjesztése

A törvény értelmében 2010-től minden önkormányzatnak öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot kell készítenie, mely a 2010. július 1 után meghirdetett pályázatokon való részvétel feltétele.

A romák és a legszegényebbek fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférésének biztosítása elsődleges feladat társadalmi integrációjuk szempontjából. Az elmúlt évek tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy a többszáz-milliárdos fejlesztési pénzek jelentős arányban nem jutnak el a mélyszegénységben élőkhöz, akik között nagy számban vannak romák.

A helyi esélyegyenlőségi program kidolgozásával biztosítható a mélyszegénységben élők – köztük nagy számban romák – valamint a fogyatékossággal élők és a nők uniós és hazai forrásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférése, illetve a forrásoknak a feltárt esélyegyenlőségi problémák megoldása érdekében történő mozgósításának szakszerű tervezése.

Emellett további, a fejlesztések fenntarthatóságát és hatékonyságát támogató hatás a lakhatási és oktatási szegregáció felszámolása, illetve a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási és felnőttképzési programokban való részvételének elősegítése, a fejlesztések révén a közszolgáltatásokhoz, egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése.

Telep-program:
A telep-program 8,5 milliárd forintos keretösszeggel (uniós és hazai forrásból megvalósuló) 2010 áprilisában indult, amely a lakhatási szegregáció felszámolását, a telepeken élők társadalmi integrációját tűzte ki célul. A program kialakítása során felhasználtuk a korábbi években hazai forrásból megvalósított telep-felszámolási programok tapasztalatait is. (2009-ben 870 millió Ft összegben hirdettünk pályázatot, melyből újabb 9 telep felszámolása kezdődött meg.)

Gyermek- és ifjúságügy

Nemzeti ifjúsági Stratégia (NIS)
Az Országgyűlés a **88/2009. (X. 26.) OGY határozattal** 2009. október 26-án elfogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról (NIS) szóló előterjesztést. A Stratégia felvázolja a magyar ifjúság fejlődésének - 15 éves időtávon célzott - optimális irányait. Hosszú távon iránymutatást nyújt mind az államnak, mind a szféra szereplőinek az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos intézkedések tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához.

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia végrehajtását szolgáló – kétéves (2010-2011) cselekvési tervet a Kormány 2010. január 13-án, a **1012/2010. (I. 22.) számú határozatával** fogadta el.

Nők és férfiak társadalmi egyenlősége

A Kormány a **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010-2021** c. kormányhatározatot 2010. január 21-én elfogadta el (1004/2010. (I. 21.) Korm. határozat), melynek megvalósítása érdekében az első kétéves intézkedési terv kormányhatározatának előkészítését és elfogadtatását is elrendelte.

A **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010-2021** c. kormányhatározatban foglalt feladat végrehajtása érdekében az ott meghatározott prioritások mentén a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének megvalósítása céljából a Kormány elfogadta a **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia I. Intézkedési Tervéről (2010-2011) szóló kormányhatározatot [1095/2010. (IV. 21.) Korm. határozat].**

Az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat:

Az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat célja a kormányzat, ezen belül a Szociális és Munkaügyi Minisztérium esélyegyenlőségi szakpolitikájának, esélyteremtő programjainak támogatása és a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációjának elősegítése. Kiemelt feladata a közvélemény formálása a társadalomban meglévő előítéletek leküzdése, valamint a társadalmi szolidaritás erősítése érdekében. 2008-tól működik valamennyi megyében és a fővárosban Esélyek Háza. 2009 őszétől az Egyenlő Bánásmód Hatóság ingyenes jogi ügyfélszolgálata is helyet kapott az irodákban.

Bérpolitika

A közszférában a Kormány olyan, a válságkezelési programjában meghatározott, az államháztartás egyensúlyának javítását szolgáló intézkedéseket valósított meg, amelyek a 2009-2010. évi keresetalakulást érintették. A Kormány a közszférában létszámcsökkentést nem hajtott végre. A bérintézkedések megtételéhez szükség volt a közszféra szakszervezeteivel 2007-ben megkötött, több évre szóló sztrájkmegállapodás módosítására is, amiben hosszas tárgyalások után a Kormány a szakszervezetekkel egyeztetve döntött. Sztrájkra nem került sor, és az Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottság 2010. április 30-án feloszlatta magát.
A Kormány a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel kötött kölcsön-megállapodás keretében vállalta, hogy a közszférában a garantált 13. havi illetményt megszünteti, ami 2010. január 1-jei hatállyal megtörtént. A megszüntetésre fokozatosan, először csak a kifizetés 2009. január 1-jei felfüggesztésével került sor; ezzel egyidejűleg a keresetveszteség részleges pótlására havi kereset-kiegészítés került bevezetésre.
A bérpolitikát 2010-re alapvetően két tényező határozta meg: a keresetek személyi jövedelemadó terhelésének csökkentése, illetve az, hogy a kormányprogramból következően a költségvetési szerveknél legfeljebb a keresetekre fordítható források szinten tartására volt mód. A szakszervezetek többsége által elfogadott megállapodás szerint a januári és márciusi illetményekkel együtt, két egyenlő részletben, összesen, egységesen bruttó 98 ezer Ft kereset-kiegészítés került kifizetésre, mintegy 650 ezer közszolgálati alkalmazott számára, akiknek a bruttó havi illetménye nem haladta meg a 340 ezer Ft-ot. Az adóváltozások hatására a közszférában összességében 2010-ben a reálkereset várhatóan növekszik.

Az Országos Érdekegyeztető Tanácsban (OÉT) a 2010-re vonatkozó országos bértárgyalásokon a minimálbér és a garantált bérminimum reálértékének megőrzését célzó megállapodás jött létre. A vállalkozási szférában az éves keresetnövelés tekintetében az OÉT a nettó keresetek reálértékének megőrzését ajánlotta, amihez az adórendszer változása miatt elsősorban az átlag alatti kereseti kategóriákban volt célszerű a bruttó keresetnövelés. Összességében a versenyszférában 2010-ben érzékelhető reálkereset-emelkedés várható.

Munkaügyi kapcsolatok

Több éves előkészítő munka és az Alkotmánybíróság állásfoglalását érvényesítő parlamenti döntés után - 2009. augusztus 20-án hatályba lépett az Országos Érdekegyeztető Tanácsról, valamint az ágazati párbeszéd bizottságokról és a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről szóló törvény. Ezekkel önálló törvényi alapokra helyeztük a szociális párbeszéd és az érdekegyeztetés rendszerét, korszerűsítettük a kollektív szerződések kiterjesztésének szabályait. A törvényi előírások alapján az Országos Részvételt Megállapító Bizottság megvizsgálta az OÉT-be bejelentkező országos szövetségeket és határozataiban megállapította azok részvételi jogosultságát. Az Ágazati Részvételt Megállapító Bizottság működésének átmeneti szakaszában 21 ágazati párbeszéd bizottságot (ún. ÁPB-t) hoztak létre. 2009-2010-ben négy kiterjesztett ágazati kollektív szerződés szabályozza a bérezési, foglalkoztatási feltételeket és a munkaügyi kapcsolatokat az építőiparban, a sütőiparban, a villamosenergia-iparban és a turizmus-vendéglátás ágazatban, folyamatban van a magánbiztonsági szolgáltatásban a kollektív szerződés kiterjesztése.

Fogyasztóvédelem

A fogyasztók számára 2010. január 1. napjától kezdve lehetővé vált, hogy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államok pénzügyi vitarendezési hálózatában (FIN-NET) kíséreljék meg rendezni határon átnyúló pénzügyi tárgyú vitás ügyeiket.

A 2009. év során megalakultak a Fogyasztóvédelmi Tanács egyes szakkollégiumai és fogyasztói jogérvényesítést elősegítő munkacsoportjai (Kereskedelmi, Pénzügyi és Élelmiszer-ágazati Szakkollégium).

2010 áprilisában elfogadott közüzemi fogyasztóvédelmi jogszabályok egyszerűsítik a közüzemi számlák tartalmát.

Civil kapcsolatok

Elindult az elektronikus közszolgáltatás keretein belül a civil szervezetek adminisztratív terheinek csökkentése. Az ügyfélbarát, egyablakos ügyintézés megvalósítása költségcsökkentést és az eljárások felgyorsítását jelenti a civil szervezetek számára 2011-től.

Szakképzés

Az elmúlt években kiemelt célnak tekintettük, hogy a szakképzés jobban igazodjon a gazdaság igényeihez, és ennek érdekében a gazdasági szereplők bevonására több konkrét intézkedés is történt. Az intézkedések eredményeképp a következő években a szakképzés kibocsátása és a munkaerő-piaci kereslet érzékelhető módon közeledni fog egymáshoz.
Az iskolai rendszerű szakképzést illetően a képzés és a munkaerő-piaci igények összehangolása érdekében legfontosabb elem a térségi integrált szakképző központok (TISZK) létrehozása volt. A TISZK rendszer kialakulása az utóbbi évben gyorsult fel: ma, uniós források támogatásával 84 regisztrált TISZK működik az országban, amelyeket 336 intézményfenntartó hozott létre 698 iskolával. **A TISZK-ekben tanuló diákok száma 345.888, ami a teljes tanulólétszám 82,3%-a.**
A TISZK modellekben a régiók szakképzési kapacitásainak koordinációját a regionális fejlesztési és képzési bizottságok (RFKB) látják el, két éve az RFKB határozza meg, hogy az adott régióban milyen szakirányokra, és az egyes szakirányokon belül milyen keretszámokkal iskolázhatnak be a szakképző intézmények. A Bizottságok a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara koordinálásával országosan egységes módszertan alapján végzik munkájukat. Két éves működésük alapján érzékelhető, hogy elmozdulás történt: **a beiskolázások ma már a régiók gazdaságának tényleges igényeit figyelembe véve történnek úgy a szakirányok, mint a létszámok vonatkozásában.**
Az intézményi átalakítás ösztönzésére finanszírozási oldalról olyan támogatási rendszer került kialakításra, amelyben főszabályként 2008 szeptemberétől csak a TISZK-ek jutnak fejlesztési forrásokhoz. Az RFKB-k – saját döntésük alapján – pályázati úton támogathatják a TISZK-ekben folyó szakképzés fejlesztését. Erre a célra a 2010. évben több mint 3,5 Mrd forintos decentralizált keretet biztosított számukra a Munkaerőpiaci Alapból a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács.
Szintén a gazdasággal való kapcsolat erősítését, a versenyképes szakképzés kialakítását segíti az MKIK-val 2006-ban kötött együttműködési keret-megállapodás, melynek alapján a Kamara összesen 27 gyakorlatigényes szakképesítést gondoz, ezekben átvette a vizsgaelnök kijelölés feladatát, továbbá szervezi a szakmai tanulmányi versenyeket. A gazdasági érdekképviseleti és szakmai szervezetekkel, valamint a szakképző iskolával együttműködve a Kamara végzi a szintvizsgákkal kapcsolatos feladatok ellátását is. A Kamara szakképzéssel kapcsolatos tevékenységét az SZMM több mint 1,1 Mrd forinttal támogatja 2010-ben. A Magyar Agrárkamara 100 millió forintot kapott ugyanerre a célra.
A gazdaság által folyamatosan igényelt, valamint a hiányszakmákra jelentkező szakmunkástanulók számára **2010 februárjától szakmunkás ösztöndíjat vezettünk be.** Az ösztöndíj rendszer bevezetésének célja a munkaerő-piac által igényelt szakmák iránti érdeklődés felkeltése, a szakmunkás-hiány csökkentése és annak kizárása, hogy bárki a rossz szociális helyzete miatt morzsolódjon le az iskolarendszerből.

A gazdaság, a pedagógusok és a szülők igényeinek eleget téve az OKM-mel közösen kidolgoztuk **az alternatív (előrehozott) szakképzés koncepcióját, módosítottuk a szükséges jogszabályokat. Elkészült az alternatív szakképzés kerettanterve és a központi programok. A 2010/2011. tanévtől vezethető be az alternatív képzési forma,** amely lehetővé teszi, hogy az általános iskolát eredményesen elvégzett fiatalok közvetlenül szakképzési évfolyamon folytathassák tanulmányaikat. Az Oktatási Hivataltól kapott tájékoztatás alapján 222 intézményben hirdettek felvételt erre a képzési formára.

Felnőttképzés

A képzés és a gazdaság kapcsolatának erősítése, az elhelyezkedési lehetőségek bővítése érdekében az EU forrásokat is felhasználtuk. Az ÚMFT programjainak köszönhetően az elmúlt egy évben is több tízezer fő képzésére került sor.

A Munkaerőpiaci Alap képzési alaprészéből az elmúlt évben négy vállalkozásnak nyújtottunk beruházás-ösztönző képzési támogatást mintegy 470 millió forint értékben. A Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács 2010-ben az MPA képzési alaprészéből 40 millió forinttal támogatta az Egész életen át tartó tanulás program szakképzést támogató részét. A Tanács a szak- és felnőttképzés különböző szakmai rendezvényeit, programjait, konferenciáit is támogatta 2009-ben és 2010-ben (WorldSkills, EuroSkills, EKF Speciális Komplex Képzési Program, Országos Távmunka Konferencia).

Jelentős változás a felnőttképzésben, hogy csak olyan képzések támogathatók állami és EU-s források terhére, amelyeknél egyértelmű a képzés és az elhelyezkedés közti kapcsolat.

A segélyből élő népesség iskolai végzettsége alacsony, ami nehezíti munkába állásukat. A szociális és a foglalkoztatási törvény módosításával úgy alakult át a szociális segélyezési rendszer, hogy azoknak a 35 év alatti, rendelkezésre állási támogatásban részesülőknek, akik nem fejezték be általános iskolai tanulmányaikat, kötelező az alapiskolai végzettség megszerzése, a szakképzetlenek pedig szakképzésben vesznek részt.

A munkavállalók kompetencia-fejlesztését szolgáló képzésekben évente mintegy 90-100 ezer foglalkoztatott vesz részt. Ez a szám 2009-ben is meghaladta a 90 ezret (90 338 fő). Annak érdekében pedig, hogy a felnőtt lakosság a digitális írástudás tekintetében felzárkózzon, a felnőttképzési törvényben előírtuk, hogy valamennyi 240 óránál hosszabb, állami vagy uniós forrásból finanszírozott képzés megvalósítása során kötelező a résztvevők digitális írástudásának fejlesztése.